

Hamsun bør nå få sin statue!

Av Olav Limkjær, Asker

Aftenposten Tirsdag 6. februar 1990

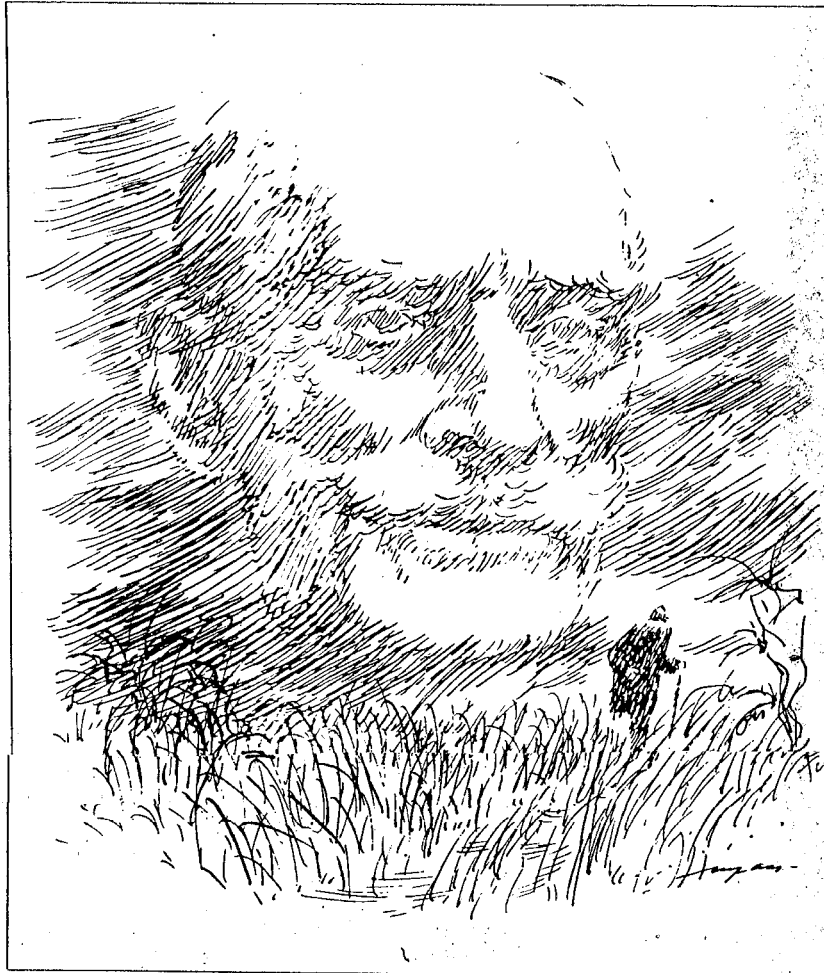
Det hadde kanskje nå vært høyst betimelig om Knut Hamsun, ikke minst for den nasjonale samvittighets skyld, fikk sin statue der den hører hjemme. En slik handling nå ville demonstrere for all verden den nasjonale takhøyde og det storsinn vi er så stolte av, skriver artikkelforfatteren.

Efter som årene er gått, har vi fått et noe mer nyansert syn på okkupasjonstiden og frihetskampen. Vi har idag et nært forhold til Tyskland, og omtaler gjerne våre tidligere okkupanter som nazister, for ikke å framme våre venner i dagens Tyskland. Vi har lært at langt fra alle NS-medlemmer var brutale nazister og angivere. Vi hefter ikke dagens Arbeiderparti for strutsespoltikken og forsvarsforsømmelsene til herrene Nygaardsvold og Koht før okkupasjonen. Vi hefter heller ikke dagens Sverige for en frynsete pro-tysk værhanenaystrallitet i krigens første halvdel, da Hitler-Tyskland hadde fremgang. Vi har prøvd å forstå og har tilgitt, uten at vi må glemme.

Pansk usynlighet

Når vi står en duggrisk sommermorgen foran Nationaltheatret og i Studenterlunden og ser Bjørnson, Ibsen og Wergeland trone på sine sokler, er det én manns ånd som buldrer nirvansk i sin panske usynlighet gjennom løvverket og i spireablomstene.

Knut Hamsun... hans statue mangler og savnes! Han uttalte i sin siste offentlige opptreden, ikke uten et visst tidløst glimt i øyet: «Om 100 år er altting glemt. Da er endog denne ærede rett glemt, totalt glemt. Alle våre navn her til stede idag vil om 100 år være utslettet av jorden og huskes ikke mere, nevnes ikke mere. Vår skjebne er glemt.»

— Når vi står en duggrisk sommermorgen foran Nationaltheatret og i Studenterlunden og ser Bjørnson, Ibsen og Wergeland trone på sine sokler, er det én manns ånd som buldrer nirvansk i sin panske usynlighet gjennom løvverket og i spireablomstene. (Tegning: Ulf Aas)

... Han endte sin tale med: «Der kommer vel en dag i morgen også, og jeg kan vente. Jeg

har tiden for meg. Levende eller død, det er likegyldig for verden hvordan det går det en-

kelte menneske, i dette tilfelle meg. Men jeg kan vente. Jeg får vel så at gjøre.» Knut Ham-

sun, som var trukket for retten i sitt 89. år, stokk døv, svaksynt og med offentlig dokumenterte «varig svekkete sjelsevner», talte om sitt bevismateriale.

«Politikeren» Knut Hamsun sørget under krigen, med sine avisartikler og sin eneste nekrolog, for at det offentlige Norge siden ikke har tilgitt det redelige mennesket og dikteren Knut Hamsun. Men, han synes å være mere udødelig nå enn noen gang. Hans navn er fortsatt blant de fremste norske i utlandet. Vi kan ane at hans verker vil være levende litteratur også om 100 år fra nå.

Hyldest til jorden

Det sies at 90-årene, det 10-år vi nettopp har påbegynt, blir avgjørende for å berge vår klode fra fullstendig miljøødeleggelse. Sentralt i Hamsuns verker var hans livsbejante hyldest til jorden og hele den umælede natur. Han ropte gjentatte varske mot den gryende industrialisering på naturens og menneskets bekostning. Ingen har som Hamsun manet mennesket til varsomhet og måtehold i sin omgang med naturen. Hamsun har aldri vært så aktuell som idag. Knut Hamsuns navn ville forøvrig være naturlig som navn på en norsk internasjonal miljøvernpris.

Knut Hamsuns udødelighet klarer seg utmerket uten noen æresbevisninger fra det offisielle Norge. Han fikk aldri noe som helst av betydning fra Norge som står i et rimelig forhold til det han skjenket nasjonen og verden. Tvert imot...

Det er et spørsmål om denne styrende generasjon vil ære dikteren Knut Hamsuns minne offisielt eller overlate det til en etterfølgende. Det hadde kanskje nå vært høyst betimelig om Knut Hamsun, ikke minst for den nasjonale samvittighets skyld, fikk sin statue der den hører hjemme. En slik handling nå ville demonstrere for all verden den nasjonale takhøyde og det storsinn vi er så stolte av.